

Pompeu Fabra, s'òmine chi at fatu de su catalanu una limba normale.

De Sarvadore Serra.

Pompeu Fabra i Poch ([Vila de Gràcia](#), [20 de freàrgiu](#) de su [1868](#) – [Prada de Conflent](#), [25 de nadale](#) de su [1948](#)) est su babbu de s'istandard modernu de sa [limba catalana](#).

Fabra at cumintzadu istudiende [ingenieria industriale](#), ma a bellu a bellu s'est interessadu, comente autodidata, de [filologia](#). In su 1891 sa sotziedade editoriale [L'Avenç](#) at publicadu sa gramàtica "*Ensayo de gramática de catalán moderno*" in ue, pro sa prima bia cun metodologia scientifica, Farbra at descritu sa limba faeddada cun una trascrizione [fonètica](#) cuidadosa.

Paris cun [Joaquim Casas Carbó](#) e [Jaume Massó Torrents](#), issu at cumintzadu sa segunda campagna linguística de sa rivista [L'Avenç](#). Custas campagnas sunt istadas sas primas proas científicas de [sistematizatzione](#) de sa limba.

In su [1902](#) Fabra at bintu unu concursu a sa [càtedra](#) de [chìmica](#) de s'[Iscola de ingenieris de Bilbao](#), in ue est abbarradu fintzas a su [1912](#). Mancari nch'esseret a largu dae su logu suo, in cussos annos at aumentadu su traballu suo de [filologia](#).

In su [1906](#) at leadu parte in su [Primu Cungressu Internatzionale de sa Limba Catalana](#) cun sa comunicatzione "*Qüestions d'ortografia catalana*". Su prestìgiu intelletuale suo n'est essidu afortidu meda, a su puntu chi [Prat de la Riba](#) l'at cramadu pro ghiare unu progetu de [normativizatzione](#) linguística de su [catalanu](#). Cando est ghiradu a [Catalugna](#), l'ant isseberadu comente fundadore de sa Setzione Filològica de s'[Istitutu de Istùdios Catalanos](#) e at ocupadu una càtedra de sos [Istùdios Universitàrios Catalanos](#).

In su [1912](#) at publicadu una "*Gramática de la lengua catalana*", galu in ispagnolu; un'annu a pustis at bogadu a campu sas [Normes ortogràficas](#) (1913), una [reforma ortogràfica](#) manna promulgada dae s'[Istitutu de Istùdios Catalanos](#); custas normas, mancari b'apat àpidu adesiones fervorosas, ant provocadu fintzas una corrente de opinione contrària. Unu de sos puntos de base de s'[ortografia](#) difesa dae Fabra est su respetu de sa pronùntzia de sos [dialeto](#)s e de s'[etimologia](#) de sas paràulas. Su "*Diccionari ortogràfic*" ([1917](#)) at completadu sas "*Normes*" de su 1913.

In su 1918, cun sa publicatzione de sa "*Gramàtica catalana*", adotada comente ufiziale, est cumintzada una tapa chi at tentu su mamentu prus de importu in su [1931](#) cun sa publicatzione de su "*Diccionari general de la llengua catalana*". In su matessi annu est essidu su "*Curs mitjà de gramàtica catalana*", pessadu mescamente pro s'iscola e torradu a publicare, in su [1968](#), cun su titulu "*Introducció a la gramàtica*".

catalana".

Sas "*Converses filològiques*" (1924) ant a nàschere dae su disìgiu de Fabra de ispainare sas riflessiones linguìsticas suas. Sunt artìculos bastante curtzos chi ponent e resolvent dudas idiomàticas frecuentes meda. S'annu infatu at publicadu "*Les principals faltes de gramàtica*".

In su [1932](#), Fabra at otentu in manera direta, pro more de su prestìgiu suo, sa càtedra de [limba catalana](#) de s' [Universidade de Bartzellona](#). In su [1933](#) est devènnidu presidente de su patronadu de s' [Universidade Autònoma de Catalugna](#), creada pròpiu tando. Su [Diccionari](#) de su [1932](#), giai mentovadu, connotu popularmente comente a "*Diccionari Fabra*" o "*el Pompeu*", est istadu pessadu comente prima manu de unu ditzionàriu ufitziale venidore de s'[Istitutu de Istùdios Catalanos](#). Sos critèrios pro sa redatzione de custu ditzionàriu si podent sintetizare gasi:

1. Esclusione de [arcaismos](#) e [dialeatismos](#) chi sos faeddadores cumprèndent pagu.
2. Pònnera a un'ala sas paràulas chi, cun su tempus, ant pèrdidu vigèntzia.
3. No ammittere paràulas istràngias leadas dae àteras limbas chi intrent in parte de paràulas pròpias de catalanu o chi non permitant de nde creare noas.
4. Inclusione de paràulas tènicas, previamente catalanizadas, de orìgine gregu-latina e de portada universale.

Pompeu Fabra si nch'est tramudadu a Frantza su 31 de ghenàrgiu de su [1939](#), chimbe dies a pustis chi sas tropas de su generale [Franco](#) nche sunt intradas a Bartzellona. Nch'est istadu in [Parigi](#), [Montpeller](#), [Perpinyà](#) e, in fines, [Prada de Conflent](#), in ue est mortu su 25 de nadale de su [1948](#).

Dae su 14 de cabudanni de su 1945 a su 22 de ghenàrgiu de su 1948 est istadu cussigeri de sa [Generalitat](#) in su disterru. In sos ùrtimos annos de sa vida sua, nointames sa situatzione mala, at sighidu a treballare e at ammaniadu una *Gramàtica catalana* noa, publicada pòstuma in su [1956](#) dae [Joan Coromines](#).

Sas *Obres completes* de Pompeu Fabra sunt su resurtadu de unu progetu de istùdiu de sa [Generalitat de Catalugna](#), de s'[Istitututu de Istùdios Catalanos](#) e de su [Guvèrnu de sas Ìsulas Balears](#), frutu de un'acordu de collaboratzione firmadu in su 2002. In custos volùmenes b'at iscritos pagu connotos e fintzas inèditos. Nde sunt un'esempru sos apuntos leados dae unos cantos alumnos suos in cunferèntzias e cursos, chi mustrant cuntenutos chi non bi sunt in sas òperas de su linguista, o fintzas ideas gramaticales in istadu embrionale chi pustis sunt istadas espostas in sas òperas suas.

In su primu voùmene bi sunt sas primas tres gramàticas, de su 1891, de su 1898 e de su 1912; in su segundu, sas chimbe gramàticas publicadas dae su 1918 a su 1946 e unos cantos cursos orales; in su de tres, sa gramàtica frantzesa de su 1919 e sa gramàtica inglesa de su 1924, paris cun una sèrie de artìculos tènicos publicados dae su 1887 a su 1926; in su de bator b'est s'òpera ortogràfica de Pompeu Fabra ("*Tractat d'ortografia*" de su 1904, sas [Normes ortogràfiques](#) de su 1913 e su [Diccionari ortogràfic](#) de su 1917-1937) e sos manuales linguìsticos publicados dae s'[Editorial Barcino](#); su de chimbe, su [Diccionari general de la llengua catalana](#) de 1932; su de ses, sas gramàticas de su 1918-1933, sa gramàtica catalana de su 1946 e sa gramàtica pòstuma de su 1956, in prus de sas tradutziones teatrales; in su de sete bi sunt sas "*Converses filològiques*"; in su de oto, s'"*Epistolari*" de Fabra e su "*Curs de llengua catalana per correspondència*"; in su de noe e ùrtimu b'at testos e materiales de su linguista agatados in publicatziones diferentes, una cronologia generale de s'òpera e de sa vida sua e una bibliografia subra de s'òpera e sa figura de Fabra.

Limba Sarda 2.0, 21-09-15.